

INNSPILL TIL NY FOLKEHELSEMEDLING

For å bedre folkehelsen er det nødvendig med et enda tettere samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor for å sikre god koordinering og samordning av helsefremmende tiltak.

Det må den nye folkehelsemeldingen legge gode rammer for.

Røde Kors takker for muligheten til å komme med innspill og ønsker å foreslå følgende tiltak innenfor tre prioriterte områder:

1. Barn og unges psykiske helse:

- Lettere tilgang på psykisk helsehjelp for barn og unge i barnehage, grunnskole og videregående skole for å sikre tidlig innsats
- Flere helsesøstre på skolene som kan drive forebyggende arbeid og oppsøkende virksomhet
- Vurdere flere kveldsåpne helsestasjoner slik at ungdom har et reelt lavterskeltilbud de kan henvende seg til etter skoletid
- Obligatorisk samtale med helsesøster en gang i året for alle elever som starter i 8.klasse og første klasse på videregående skole

2. Barn som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt:

- Flere forutsigbare, økonomiske støtteordninger til frivillige organisasjoner som driver aktiviteter for barnefamilier med lav inntekt
- At alle kommuner har et like godt tilbud for barn slik at alle kan sikres like muligheter uansett hvor i landet de vokser opp
- Et forsterket samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner, slik at det blir lettere å igangsette tiltak og aktivitetstilbud for familier med lav inntekt

3. Utenforskap, passivitet og sosial isolasjon hos eldre:

- Bedre tilrettelegging for at frivillige organisasjoner som ønsker å etablere ulike tiltak for eldre, sikres tilgang til alle landets sykehjem
- Økte tilskudd til et mangfold av initiativ og aktiviteter rettet mot eldre, og tilpassede avtaler mellom frivillighet og kommunene
- En kommunal boligpolitikk som tar hensyn til eldre som ønsker å bo sentrumsnært i tilrettelagte eldreboliger, med tilgang til helsetjenester og sosiale møteplasser

Barn og unges psykiske helse

Dagens ungdomsgenerasjon er preget av stress, høye forventninger til seg selv og press fra ulike arenaer som skole og sosiale medier. I takt med dette øker omfanget av psykiske helseplager blant unge. I en ny undersøkelse utført av Respons Analyse på vegne av Røde Kors, har vi snakket med ungdom i alderen 16-18 år om hvordan de opplever sin hverdag. Av undersøkelsen fremkommer det at barn og ungdom har store problemer. Mange ungdommer opplever psykiske lidelser, depresjon og/eller mobbing som gjør at de faller ut av skole og jobb.¹ Tall fra undersøkelsen *Ungdata 2018* viser

---

¹Psykt flink – en rapport om stress og press blant ungdom
https://www.rodekors.no/contentassets/c7e76b4c2aab41e4b3f877f7d8f05536/rodekors_psykt-flink_rapport_180808.pdf

at andelen av ungdommer som opplever ensomhet er den høyeste som noen gang er registrert.² Parallelt med dette viser tall fra Folkehelseinstituttet at selvmord er den største årsaken blant unge mennesker i Norge i dag.³

Røde Kors sin samtalejeneste *Kors på halsen*, er et samtaletilbud der unge helt opp til 18 år anonymt kan ringe, sende mail eller chatte med en trygg voksen om det de har på hjertet. Tall fra Kors på halsen viser at selvmord var tema i over 6,5 % av henvendelsene i 2017, og at det har vært det største temaet så langt i 2018. Over 6000 av frivillige i Røde Kors jobber med ulike barne- og ungdomsaktiviteter. Erfaringene fra mange av disse aktivitetene har gjort at vi ser et klart humanitært behov blant barn og unge som Røde Kors vil prioritere å arbeide med i årene fremover.

Barn som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt

Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier har økt de siste årene.⁴ En stram økonomi gjør at barn og unge ofte er avskåret fra å delta i fritidsaktiviteter og kan dermed oppleve tap av egenverd og selvfølelse. Å falle tidlig utenfor kan gi varige konsekvenser og gjør oss mer utsatt for å falle utenfor samfunnet i voksen alder. I 2016 vokste 101 325 barn opp i lavinntektsfamilier og utgjør over hele 10 prosent av alle barn i Norge.⁵ Dårlige levekår og manglende sosial støtte regnes som faktorer som samlet sett har størst innvirkning på menneskers helse gjennom hele livet.

Røde Kors opplever at det er store variasjoner i kommunene på hvem som har satt av ressurser, tilbud og rutiner til å følge opp denne målgruppen. Røde Kors-aktiviteten *Ferie for alle* er et gratis ferietilbud for familier med svak økonomi hvor både voksne og barn deltar på ulike aktiviteter. Familiene som deltar i denne aktiviteten har ofte ikke andre tilsvarende tilbud, og har levd i en situasjon med svak økonomi over tid. Det er behov for flere tilbud for familier med svak økonomi.

Utenforskap, passivitet og sosial isolasjon hos eldre

Eldre i Norge lever et godt og aktivt liv, men eldre over 75 år er i overveiende grad utsatt for risiko for helseskadelig ensomhet. Eldre som lever alene og er sosialt isolert har økt risiko for sykdom, skade og død. Røde Kors peker på gruppen eldre på sykehjem, med og uten demens, som en av de mest utsatte gruppene i Norge hva gjelder udekkede humanitære behov.⁶

Røde Kors vet at aktiv aldring og deltakelse i frivillig arbeid er en god forebygging mot både ensomhet og demens. Besøktjenesten på og utenfor sykehjem, og lavterskel turgrupper i nærområdet er eksempler på eksisterende, velfungerende tiltak som sikrer eldre tilgang på sosialt fellesskap, friluftsliv og nære, mellommenneskelige relasjoner. Vi vil spesielt peke på aktivitetenes volum, med nesten 9.000 frivillige besøksvenner i hele landet.

DNT og Røde Kors har stor glede av samarbeidet rundt Aktiv i 100 med turgrupper for eldre. Men gleden er aller størst blant de mer enn 60.000 deltakerne i over 100 turgrupper landet rundt. Antall

---

²Ungdata 2018. Nasjonale resultater. <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2018/Ungdata-2018.-Nasjonale-resultater>

³ Dødsårsaker blant unge voksne i Norden. <https://www.fhi.no/nyheter/2016/selvmord-tar-flest-unge-liv-i-norde/>

⁴ Sosial Puls – en rapport om de største humanitære behovene i Norge

<https://www.rodekors.no/contentassets/bc8ae399af1e47d68eb122f8ccdc0bd6/sosial-puls.pdf>

⁵ Barnefattigdom kommunestatistikk. https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/

⁶ Sosial Puls - en rapport om de største humanitære behovene i Norge

<https://www.rodekors.no/contentassets/bc8ae399af1e47d68eb122f8ccdc0bd6/sosial-puls.pdf>

turgrupper vil kunne økes betraktelig ved økt økonomisk støtte.

Eldre i dag er en stadig mer mangfoldig gruppe som har ulike ønsker og behov for tilrettelegging. Røde Kors er opptatt av at kommunene også må tilrettelegge for at eldre kan bo i leiligheter som er lokalisert i nærheten av hverandre. Eldre som flytter til slike leiligheter vil bo nærmere butikker, lege, fritidstilbud, sosiale møteplasser og andre viktige samfunnsfunksjoner. Dermed kan sentrumsutvikling være et bidrag til bekjempelse av ensomhet og sosial isolasjon blant eldre i distriktene.⁷

---

⁷Eldres boligsituasjon. NOVA Rapport 11/16 <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2016/Eldres-boligsituasjon>